

**de natuur en
milieufederaties**

Samen voor mooie en duurzame provincies

***Meerjarenbeleidsplan
2016-2021***

Wie zijn we en wat doen we?

De Natuur en Milieufederaties (NMF's) werken aan groene, duurzame en klimaatbestendige provincies. Provincies waar we duurzaam kunnen wonen en werken, nu en in de toekomst. We komen op voor natuur, milieu en landschap en doen dat samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Als netwerkorganisaties verbinden, stimuleren en ondersteunen we meer dan 1.000 lokale organisaties. Samen werken we aan duurzaamheid in heel Nederland.

In elke provincie is een Natuur en Milieufederatie actief. Dat is ook ons uitgangspunt: een landelijke dekking van federaties die sterk zijn in de provincies. Een klein stafbureau coördineert de landelijke activiteiten en ondersteunt en stimuleert de onderlinge samenwerking.

Dit meerjarenbeleidsplan gaat over de landelijke doelen van de Natuur en Milieufederaties. Zowel de individuele federaties als het stafbureau dragen bij aan het bereiken van de genoemde resultaten. De individuele federaties hebben elk een eigen meerjarenbeleidsplan en jaarwerkplannen, waarin zij ook andere speerpunten en activiteiten kunnen ontplooiën.

1. Uitdagingen en hoe we daar op inspelen

In de samenleving

Steeds vaker nemen burgers en bedrijven zelf allerlei duurzaamheidsinitiatieven, zoals zoncoöperaties, duurzaam bouwen en natuur in de buurt, om zo hun eigen leefomgeving mooier, socialer en duurzamer te maken. Overheden zoeken nog naar een goede manier om de burgerinitiatieven te ondersteunen. Daarnaast wordt het natuur- en milieubeleid steeds meer gedecentraliseerd en krijgen provincies en gemeenten op dit vlak een zwaardere rol. Kortom: er is veel werk aan de winkel op het regionale en lokale niveau. De Natuur en Milieufederaties kennen de provinciale overheden en stakeholders goed; zowel de regels en procedures als de mensen. Wij ondersteunen lokale initiatieven van bewoners en bedrijven met raad en daad, en verbinden al jarenlang burgers, bedrijven en organisaties. Hierdoor zijn we steeds meer netwerkorganisaties die draagvlak en uitvoeringskracht kunnen organiseren om regionale duurzaamheid te bereiken. In de komende jaren zullen wij onze ingezette koers van 'traditionele belangenbehartiger' naar 'netwerkorganisatie' bestendigen en uitbouwen. Ook gaan we steeds meer de verbinding maken tussen de 'planet-kant' van duurzaamheid en de 'people- en profitkant'.

Financieel

Net zoals alle goede doelen worden ook de Natuur en Milieufederaties geacht steeds meer geld 'uit de markt' te halen. We werken steeds vaker met projectfinanciering en private financieringsbronnen of pakken de rol van maatschappelijk ondernemer. Dit werkt goed voor specifieke projecten. Wel zijn onze onafhankelijkheid en betrouwbaarheid absolute voorwaarden voor onze rol als vertegenwoordiger van natuur en milieu. Daarom bepalen we per financier, of deze nu uit het bedrijfsleven of uit de overheid komt, onze positie en maken we onze strategie expliciet.

De bijdrage van de Postcode Loterij stelt ons mede in staat om onze onafhankelijke rol te blijven vervullen.

De afzonderlijke federaties staan –op hoofdlijnen– voor dezelfde uitdagingen. Samen staan we sterker! We leren van elkaar en profiteren van elkaars successen. Daarnaast zijn we als 'samenwerkende 12' een sterkere potentiële partner voor andere partijen, stakeholders en opdrachtgevers.

2. Speerpunten 2016-2021

Onze focus voor de komende jaren:

De federaties zetten zich in voor een samenleving die:

- zo weinig mogelijk, maar in ieder geval schone energie gebruikt;
- landschap en natuur beschermt en ontwikkelt;
- haar ecologische voetafdruk verkleint door de economie circulair te maken.

Op deze inhoudelijke doelen is onze inzet:

- Bescherming van onze leefomgeving en natuur, samen met onze achterban, koploperbedrijven en burgers: dit is van oudsher ons 'basiswerk'.
- Ondersteunen en stimuleren van initiatieven, in samenwerking met een ondernemende achterban, koploperbedrijven en burgers: hier ligt onze kracht.
- Zelf ontwikkelen en ondernemen om duurzaamheid te versnellen, samen met onze achterban, koploperbedrijven en burgers.

Daarnaast spelen we natuurlijk in op onvoorziene kansen en vragen uit de samenleving.

“De Natuur en Milieufederaties werken aan versnelling en versterking van lokale duurzame energie-initiatieven”.

1. Zo weinig mogelijk, maar in ieder geval schone energie

De dreigende grondstoffencrisis en de steeds sterkere maatschappelijke bezorgdheid over het klimaat zorgen voor veel initiatieven rond energiebesparing en -opwekking. Wij geloven in de kracht van de lokale energie-initiatieven. Daarom blijven we inzetten op onze rol als versneller en ondersteuner van lokale duurzame energiecoöperaties en energiebesparing met onze Servicepunten Energie. Onze servicepunten hebben niet alleen kennis van de lokale initiatieven, maar ook de netwerken en de ervaring om deze initiatieven een gedegen ondersteuning te bieden. Op die manier werken de NMF's aan versnelling en versterking van deze lokale duurzame energie-initiatieven.

De urgentie om meer windenergie op te wekken is groot; naar verwachting wekken we in Nederland in 2020 slechts 5100 MW op, terwijl 6000 MW was afgesproken. Aan de andere kant groeit ook de weerstand tegen windenergie, naarmate parken groter worden, dichterbij de gebouwde omgeving komen, of ontwikkeld worden in of nabij natuurgebieden. Draagvlak voor windenergie blijft onder de hele bevolking onverminderd groot: ruim 70% van de Nederlanders is voor windenergie. Dit draagvlak is ontzettend belangrijk om windprojecten te laten slagen. Wij dragen actief bij aan het vergroten van draagvlak met oog voor natuurbelangen en willen onze inzet de komende periode intensiveren.

Duurzame energie en energiebesparing

Activiteiten 2016-2021

De federaties:

- creëren netwerken van partijen die werken aan energieneutraliteit (in 2050);
- ondersteunen initiatieven van burgers en bedrijven die samen energie willen opwekken en/of besparen;
- creëren draagvlak voor een duurzame energievoorziening en stimuleren overheden en bedrijven tot meer duurzame energieopwekking en -besparing en ;
- ontwikkelen zelf projecten om duurzame energieopwekking of -besparing mogelijk te maken.

2. Landschap en natuur beschermen en ontwikkelen

In 2018 wordt de nieuwe omgevingswet ingevoerd, die de uitvoering van ruimtelijke projecten gemakkelijker zou moeten maken. Bij de invoering van deze wet is het belangrijk om bewoners, bedrijven en initiatiefnemers van ruimtelijke projecten te betrekken. Alleen dan kunnen plannen sneller én beter worden gemaakt. Deze rol kunnen en willen de federaties graag vervullen. Met onze jarenlang opgebouwde gebiedskennis en onze sterke pro-

vinciale netwerken kunnen wij hierbij een goede rol vervullen. Daarbij gaat het allang niet alleen meer om beschermen van natuur en landschap, maar ook om het stimuleren en vormgeven van nieuwe economische en ruimtelijke ontwikkelingen die tot meer natuur en een mooier landschap leiden.

De biodiversiteit in het agrarisch gebied is in de laatste eeuw met 85% afgenomen. De intensieve landbouw en veeteelt is hier in belangrijke mate verantwoordelijk voor. In de komende periode zullen we ons op verschillende manieren inzetten om de verduurzaming van landbouw en veeteelt te versnellen, het intensieve gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen te stoppen en biodiversiteit weer te laten toenemen. Voor iedereen moet weer duidelijk worden waar ons voedsel vandaan komt en hoe het wordt gemaakt. Voor producenten moet het aantrekkelijk worden om zich te richten op kwaliteit en gezondheid in plaats van kwantiteit en groei. Met projectontwikkeling en -ondersteuning op o.a. voedselbossen en agrarisch natuurbeheer willen we een krachtige bijdrage leveren aan een duurzamere landbouwsector.

Mensen nemen steeds vaker het initiatief om natuur in eigen buurt te ontwikkelen en beheren. Dat loopt uiteen van hele parken tot een moestuin op een braakliggend veldje, zowel in dorpen en steden als daarbuiten. De Natuur en Milieufederaties willen deze actieve betrokkenheid van mensen bij natuur versterken. Wij zijn ervan overtuigd dat dit een bijdrage kan

“De Natuur en Milieufederaties willen deze actieve betrokkenheid van mensen bij de natuur versterken ”

leveren aan de ontwikkeling en het beheer van natuur én leidt tot sociale cohesie in buurten, een groter draagvlak voor natuur en een betere gezondheid van mensen.

Landschap en natuur

Activiteiten 2016-2021

De federaties:

- creëren netwerken van partijen (overheden, organisaties en bedrijven) die werken aan bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap;
- ondersteunen initiatieven van burgers en bedrijven die zich inzetten voor natuur en landschap;
- creëren draagvlak voor en behartigen de belangen van natuur en landschap in het provinciale en gemeentelijke beleid;
- ontwikkelen zelf projecten om natuur en landschap (dichtbij huis) te versterken.

3. Onze voetafdruk verkleinen door de economie circulair te maken

Iedereen heeft een stukje van de aarde nodig om te leven. Dit stuk is nodig om onder andere voedsel te verbouwen, huizen te verwarmen, afval te verwerken of kleding te produceren. Per persoon hebben we op aarde ongeveer 4 voetbalvelden grond beschikbaar, maar de gemiddelde Nederlander gebruikt er wel 12. Dit zorgt ervoor dat we de aarde uitputten. Wij willen de Nederlandse voetafdruk verkleinen door kringlopen te sluiten en op een circulaire manier met onze grondstoffen en afval om te gaan.

Dit onderwerp is relatief nieuw in het werkveld van de Natuur en Milieufederaties. De komende periode willen we gebruiken om te experimenteren met projecten rond dit thema, waarbij we nadrukkelijk kijken naar de mogelijkheden voor verbinding met het regionale en lokale bedrijfsleven.

Circulaire economie en verkleinen voetafdruk

Activiteiten 2016-2021

De federaties:

- brengen de impact van productie en consumptie in beeld en ontwikkelen voorstellen om de voetafdruk te verlagen;
- koppelen partijen in productieketens aan elkaar en creëren toegevoegde waarde door een integrale benadering in de levenscyclus van producten;
- creëren draagvlak voor proces- en productinnovatie, o.a. door de burger/consument hierbij nadrukkelijk te betrekken;
- brengen vraag en aanbod bij elkaar en zorgen dat de keten zich sluit.

4. Strategie

We voeren verschillende activiteiten uit om onze inhoudelijke resultaten te kunnen bereiken. Deze activiteiten kunnen we verdelen in vijf categorieën:

1. Versterken maatschappelijk middenveld
2. Versnellen duurzame bedrijfsvoering
3. Aanjagen beleidsvorming en uitvoering
4. Directe bijdrage aan duurzame samenleving
5. Communicatie en profilering

De Natuur en Milieufederaties hebben in 2015 een impactmeting laten uitvoeren door een extern bureau. De komende periode zullen we jaarlijks een impactmeting uitvoeren om onze impact op het niveau van activiteiten en effecten scherp te krijgen.

1. Versterken maatschappelijk middenveld

De NMF's dragen al jaren bij aan een sterker maatschappelijk middenveld en dit blijft de komende jaren een van onze speerpunten. We willen ervoor zorgen dat maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven meer continuïteit en slagkracht krijgen, waardoor zij grotere en meer inhoudelijke projecten kunnen realiseren. Daarom bouwen we onze netwerken verder uit en gaan we meer adviezen geven aan lokale groepen en burgers.

2. Versnellen duurzame bedrijfsvoering

We streven naar een duurzame samenleving waarin het sociale en economische domein verbonden zijn met het ecologische. We willen meer bedrijven adviseren over hoe zij duurzaamheid in de praktijk kunnen brengen om op die manier bedrijfsprocessen te verduurzamen.

3. Aanjagen beleidsvorming- en uitvoering

In de komende periode zetten we de ingezette lijn door van het vooraf beïnvloeden van beleid. Dit betekent dat we inzetten op het geven van adviezen aan de 'voorkant' van beleidstrajecten, zodat we (achteraf) minder zienswijzen in hoeden te dienen. Ook willen we onze netwerkfunctie verstevigen door meer verschillende stakeholders, lokale en regionale organisaties te betrekken en te vertegenwoordigen bij beleidsontwikkeling – en uitvoering.

4. Directe bijdrage aan duurzame samenleving

We voeren ook eigen projecten en initiatieven uit om een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving. Dit blijven we uiteraard doen, goed kijkend naar de mogelijkheden om succesvolle provinciale projecten in andere provincies te kopiëren of op te schalen.

5. Communicatie en profilering

Het landelijk communicatiebeleid is gericht op:

- het gericht vergroten van kennis over ons werk bij onze belangrijkste stakeholders;
- het vergroten van onze naamsbekendheid op landelijk niveau en in de provincies;
- bijdragen aan een positief imago van de NMF's als belangenbehartigers van natuur en milieu en versnellers van duurzaamheid.

Hiermee willen we bereiken dat we:

- een interessante partij worden voor (nieuwe) stakeholders en samenwerkingspartners;
- bestaande inkomstenbronnen kunnen borgen en nieuwe inkomstenbronnen voor projecten kunnen aanboren;
- meer invloed krijgen om zo onze inhoudelijke doelstellingen te kunnen halen.

Met deze activiteiten willen we de volgende resultaten bereiken:

De NMF's hebben binnen drie jaar:

- tenminste 1.350 actieve duurzaamheidsgroepen aan ons netwerk verbonden, waarvan de helft nieuwe groepen zijn;
- onze gemeenschappen uitgebouwd en een gezamenlijke achterban van tenminste 100.000 mensen opgebouwd;
- een uitgebouwd en solide samenwerking met koploperbedrijven en bedrijfstakken.

“Streven naar een duurzame samenleving”